

MODERN TENDENCIES IN NUTRITION INSTRUCTOR TRAINING – ADVANTAGES AND DISADVANTAGES

Diana Kireva

Medical College at the Medical University – Plovdiv mk_diana668@abv.bg

Rositsa Toncheva

Medical College at the Medical University – Plovdiv

Abstract: The knowledge in the sphere of foods and nutrition is of utmost importance for human health protection. Food may serve as a preventive, and as a risk factor. With Bulgaria's accession to the European Union and amendment of legislation on national and European level, the change in the sphere of training and education, and the high requirements on labour market, made the training of medical specialists on fundamental knowledge in the sphere of foods and nutrition necessary. This material is a SWOT analysis of the training of this type of specialists. The advantages and disadvantages in their education are evaluated.

Keywords: training, nutrition instructors, SWOT analysis

СЪВРЕМЕННИ ТЕНДЕНЦИИ В ОБУЧЕНИЕТО НА ИНСТРУКТОРИ ПО ХРАНЕНЕ – ПРЕДИМСТВА И НЕДОСТАТЪЦИ

Диана Кирева

Медицински колеж към Медицински университет Пловдив mk_diana668@abv.bg

Росица Тончева

Медицински колеж към Медицински университет Пловдив

Резюме: Познанията в областта на храните и храненето са от изключителна важност за опазване здравето на човека. Храната може да изпълнява роля както на превантивен, така и на рисков фактор. С присъединяване на България към Европейският съюз и промяна на законодателството на национално и европейско равнище, промяната в областта на обучението и образованието и високите изисквания на пазара на труда, наложи обучението на медицински специалисти с фундаментални познания в областта на храните и храненето. Настоящият материал представлява SWOT анализ на обучението на такъв тип специалисти. Направена е оценка на предимствата и недостатъци в тяхното обучение.

Ключови думи: обучение, инструктори по хранене, SWOT анализ

ВЪВЕДЕНИЕ

Храненето е основна потребност на всяко живо същество. Чрез храната човек обезпечава своите потребности от енергия и вещества, необходими за изграждането на нови клетки и тъкани, за възстановяване на износени клетки и тъкани и за регулация на жизнените процеси. Храната е нужна не само за развитието, растежа и поддържането на функциите на организма, но също така играе ключова роля за качеството на живот. Специалистите които работят в сферата на науката за хранене, се наричат нутриционисти.

С присъединяване на България към Европейският съюз и промяна на законодателството на национално и европейско равнище, промяната в областта на обучението и образованието и високите изисквания на пазара на труда, наложи обучението на медицински специалисти с фундаментални и холистични познания в областта на храните и храненето - Инструктори по хранене.

До настоящият момент такова обучение в медицинските колежи у нас не се провеждаше. Инструктори по хранене са се подготвяли в полувисшите медицински институти (ПМИ) в София, Велико Търново и Хасково до началото на 90-те години. През 1994 година от Министерство на образованието е утвърден последният учебен план за обучение на студенти от специалността „Медицинска сестра – диетолог” със срок на обучение 2,5 години. От учебната 2015/2016 година в Медицински колеж към Медицински университет Пловдив се постави началото на обучение на Инструктори по хранене.

Целта на SWOT /силни страни, слаби страни, възможности и заплахи/ анализа е да се определи количествено и качествено състоянието на специалността. Приложи се групов метод на работа с цел оценката да бъде по-обективна. Чрез него се поставя стратегическата диагноза и е база за извеждане на

стратегическите цели и мерки. В зависимост от преобладаващата тенденция се дефинира вида на стратегията, която следва да бъде приета.

МАТЕРИАЛ И МЕТОДИ

Настоящият материал представлява SWOT анализ на обучението на такъв тип специалисти. Отчетени са: силни страни, слаби страни, възможности за развитие, заплахи и опасности. Направена е оценка на предимствата и недостатъци в тяхното обучение.

За целите на проучването си използвахме методите: документален; анализ на документи - учебен план и квалификационна характеристика на специалността; анализ на съществуващата ситуация; анкетен метод- проучено е студентското мнение- мотивация за обучението, очаквания от обучението.

РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНИЯ

SWOT анализът е широко разпространен инструмент за ситуационен анализ. Той отразява преценката за необходимостта и условията на развитие. В следващата стъпка, в зависимост от резултата се, определят мерките за развитие.

Анализ базиращ се на проучване:

- Съдържание
- Процес
- Въздействие върху целевата група

I. Съдържание:

- проект
- приложение
- мониторинг
- оценка

II. Насоки за развитие:

- промени на политики
- практики
- информираност

Таблица 1 SWOT анализ

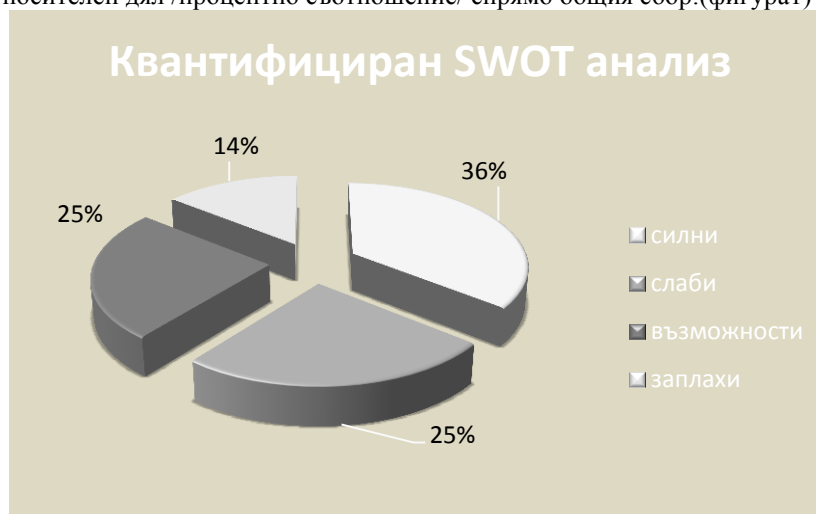
S (силни страни)	W (слаби страни, проблеми)
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Инструктори по хранене не се обучават в нито едно Висше училище в страната; ❖ Съществуват определени правила за прием; ❖ Редовна форма на обучение със срок на обучение 3 години; ❖ Придобиване на образователна степен „Професионален бакалавър” и професионално образование по специалност”Инструктор по хранене и безопасност на храните” ❖ Осигуреност със необходимата документация- специалността е акредитирана от НАОА (национална агенция по оценяване и акредитация) ❖ Възможности за реализация в чужбина; ❖ Прилагане на ESTS- система за натрупване и трансфер на кредити; ❖ Добра материална база; ❖ Осигурен библиотечен фонд за обучение по специалността; ❖ Наличие на добри социално- битови условия за студентите-стипендии, 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Няма държавна регулация на специалността-не регулирана медицинска специалност; ❖ Липса на законодателни разпоредби за право да се упражнява професията; ❖ Липса на съпоставимост на учебните планове и програми с други Висши училища в страната; ❖ Липса на вътрешна студентска мобилност; ❖ Липса на достатъчен брой добре подготвени преподаватели по практическо обучение и с подходяща квалификация; ❖ Наличие на неподходящи или не достатъчно подготвени наставници в учебно практичните бази; ❖ Липса на компетентности и умения за работа в екип сред преподавателския състав;

общезитие и студентски столове;	
О (възможности, шансове)	Т (заплахи, възможни опасности)
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Участие в програми за обмен на студенти в чужбина- Еразъм+ и др. ❖ Разработване и участие в проекти; ❖ Стимулиране на студентите за участие в научно изследователска работа; ❖ Разширяване на връзките на специалността с други неправителствени организации и институции с цел реализиране на проекти и други партньорски инициативи; ❖ Разширяване на възможностите на студентите за извън аудиторна заетост; ❖ Възможност за продължаващо обучение в степен Магистър по специалност „Лечебно и диетично хранене” ❖ Измерване на резултатите след изхода-реализация на вече завършилите; 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Липса на достатъчна мотивация при обучение; ❖ Преместване на студентите в други специалности; ❖ Упражняване на професията от неспособни лица - фитнес инструктори, козметици технолози и други с липса на придобито медицинско образование; ❖ Наличие на конфликти между преподавателите, и между преподаватели и студенти;

Направените анализи на факторите на вътрешната среда, както и SWOT анализа, разглеждат четири елемента, които идентифицират специалността, като относително балансирана между две основни сумарни въздействия /позитивно и негативно/:

Организация	Положително влияние	Негативно влияние
<i>ВЪТРЕШНА СРЕДА</i>	Силни страни - 10	Слаби страни - 7
	Възможности - 7	Заплахи - 4
Общо /абсолютен дял/	17	11
Общо /относителен дял/	60,71%	39,29%

Квантифицираният SWOT анализ представя разпределението на отделните елементи по абсолютен /количествен/ и относителен дял /процентно съотношение/ спрямо общия сбор:(фигура1)

Фигура 1

Изводи: Всички, използвани досега инструменти, позволяват окончателното групиране на ресурсите в **TOWS матрица**, където принципно са заложиени основанията за съдържанието на стратегията за управление.

Таблица3 TOWS матрица

TOWS матрица	Възможности	Заплахи
<i>Силни страни</i>	Офанзивна стратегия (извличане на максимума)	Стратегия на адаптация (възстановяване на силните страни)
<i>Слаби страни</i>	Отбранителна стратегия (наблюдение на рисковете отблизо)	Стратегия на оцеляване (обрат или коренна промяна)

S

В сегашната ситуация, предвид обективните обстоятелства, произтичащи от съотношението между негативното и позитивното въздействие на фактори на вътрешната среда, най-приемлив е избора на **Стратегия на адаптацията**.